A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2018. január 17.*

„Előzetes döntéshozatal – A pénzügyi rendszer pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzése – 2005/60/EK irányelv – Hatály – A 2. cikk (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontja és a 3. cikk 7. pontjának a) alpontja – Valamely vállalkozásnak a cégjegyzékbe bejegyzett és kizárólag eladásuk céljából alapított kereskedelmi társaságok eladásából álló üzleti tevékenysége – A vállalkozás előzetesen alapított társaságban fennálló részesedésének átruházása révén megvalósított eladás”

A C-676/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) a Bírósághoz 2016. december 27-én érkezett, 2016. december 2-i határozatával terjesztett elő

a **CORPORATE COMPANIES s.r.o**.

és

a **Ministerstvo financí ČR** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök (előadó), C. G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin és E. Regan bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek, J. Vláčil és J. Pavliš, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében A. Gavela Llopis, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Šimerdová és T. Scharf, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: cseh.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 309., 15. o.) 2. cikke (1) bekezdése 3. pontja c) alpontjának és 3. cikke 7. pontja a) alpontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a CORPORATE COMPANIES s.r.o. (a továbbiakban: Corporate Companies) és a Ministerstvo financí ČR (pénzügyminisztérium, Cseh Köztársaság) között az ez utóbbi által kezdeményezett, arra irányuló ellenőrzés tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy a Corporate Companies eleget tett-e a 2005/60 irányelvet átültető nemzeti jogban rögzített kötelezettségeknek.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2005/60 irányelv (1), (2), (5), (9), (10), (15) és (46) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(1) A jelentős feketepénz-áramlás árthat a pénzügyi szektor stabilitásának és tekintélyének, és fenyegetést jelent az egységes piacra nézve; a terrorizmus társadalmunk alapjait támadja meg. A büntetőjogi megközelítésen túl a pénzügyi rendszeren keresztül történő megelőző erőfeszítések hozhatnak eredményt.

(2) A bűnözőknek és társaiknak a bűnözésből származó bevételek eredetének leplezésére vagy a jogszerűen, illetve a jogellenesen szerzett pénzeknek terrorista célokra való átirányítására irányuló erőfeszítései súlyosan veszélyeztethetik a hitelintézetek és pénzügyi szolgáltatók megbízhatóságát, épségét és stabilitását, valamint a pénzügyi rendszer egésze iránti bizalmat […]

[…]

(5) Pénzmosásra és a terrorizmus finanszírozására gyakran nemzetközi összefüggésekben kerül sor. A kizárólag nemzeti vagy akár az [Európai Unió szintjén] elfogadott intézkedések, nemzetközi koordináció és együttműködés figyelembevétele nélkül nagyon korlátozott hatással járnának. Ezért az [Unió] által e téren elfogadott intézkedéseknek összhangban kell lenniük az egyéb nemzetközi fórumokon tett lépésekkel. Az [uniós] fellépésnek továbbra is különös figyelemmel kell lennie a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni harcban élen járó nemzetközi testületnek, a Pénzügyi Akciócsoportnak (Financial Action Task Force, a továbbiakban: »FATF«) a pénzmosás, illetve a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem terén megfogalmazott ajánlásaira. Tekintettel arra, hogy az FATF által megfogalmazott ajánlásokat 2003-ban nagymértékben felülvizsgálták, és kiterjesztették, ennek az irányelvnek összhangban kell lennie ezzel az új nemzetközi előírással.

[…]

(9) A [pénzügyi rendszerek pénzmosás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 1991. június 10-i] 91/308/EGK [tanácsi] irányelv [(HL 1991. L 166., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 153. o.)] bár előírja az ügyfél-azonosítási kötelezettséget, viszonylag kevés részletet tartalmazott a vonatkozó eljárásokról. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése ezen vonatkozásának rendkívüli fontosságára tekintettel, az új nemzetközi előírásoknak megfelelően helyénvaló konkrétabb és részletesebb rendelkezéseket bevezetni az

ügyfél és az esetleges tényleges tulajdonos azonosításával és a személyazonosságát igazoló ellenőrzésével kapcsolatban. E célból lényeges a »tényleges tulajdonos« fogalmának pontos meghatározása. Amikor egy jogalany vagy társulás jellegű jogi megállapodás, mint például alapítvány vagy vagyonkezelő társaság egyéni kedvezményezettjeit még meg kell határozni, és ezért nem lehetséges egy magánszemélyt tényleges tulajdonosként azonosítani, elegendő a »személyek azon csoportját« azonosítani, amelyek az alapítvány vagy vagyonkezelő társaság kedvezményezettjei lehetnek. Ez a követelmény nem foglalja magában a személyek fenti csoportján belül az egyes személyek azonosítását.

(10) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó intézményeknek és személyeknek ezen irányelvvel összhangban azonosítaniuk kell a tényleges tulajdonost, illetve ellenőrizniük kell személyazonosságát. […]

[…]

(15) Tekintettel arra, hogy a pénzügyi szektorban az ellenőrzés szigorodása arra ösztönözte a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozásának elkövetőit, hogy alternatív módszereket keressenek a bűncselekményekből származó bevételek eredetének leplezésére, és mivel e csatornák felhasználhatók a terrorizmus finanszírozására, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni kötelezettségeket ki kell terjeszteni az életbiztosítás-közvetítőkre, a vagyonkezelő társaságokra és a társasági szolgáltatásokat nyújtókra is.

[…]

(46) Mivel ezen irányelv célkitűzés[e] a pénzügyi rendszer pénzmosási és terrorizmus-finanszírozási célból történő felhasználásának megakadályozás[a] […]”

4 A 2005/60 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen határozza meg a hatálya alá tartozó személyek csoportját:

„Ezt az irányelvet alkalmazni kell:

1. a hitelintézetekre;

2. a pénzügyi szolgáltatókra;

3. a szakmai tevékenységük folytatása során eljáró alábbi jogi és természetes személyekre:
   a) könyvvizsgálókra, külső könyvelőkre és adótanácsadókra;
   b) közjegyzőkre és más független jogi hivatás képviselőire […]

      […]
   c) az a) vagy b) pont hatálya alá nem tartozó vagyonkezelői vagy társasági szolgáltatókra;

   […]”

5 Ezen irányelv 3. cikke értelmében:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

[…]

7. »vagyonkezelői és társasági szolgáltatók«: bármely olyan természetes vagy jogi személy, aki harmadik személyek részére a következő szolgáltatások bármelyikét üzletszerűen nyújtja:
   a) társaságok vagy más jogi személyek alapítása;

[…]”

A cseh jog

6 A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni egyes intézkedésekről szóló 253/2008. sz. módosított törvény (a továbbiakban: pénzmosás elleni törvény) a 2005/60 irányelvet átülteti a cseh jogba.

7 A pénzmosás elleni törvény 2. cikke (1) bekezdése h) pontjának 1. alpontja alapján, amely a 2005/60 irányelv 2. cikke (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontját a 3. cikke 7. pontjának a) alpontjával összefüggésben átülteti a belső jogba, a „kötelezettségek teljesítésére kötelezett személy” e törvény értelmében „bármely olyan személy, aki […] másnak jogi személyek alapításából álló szolgáltatást nyújt”.

8 A pénzmosás elleni törvény 2. cikkének (3) bekezdése értelmében:

„A (2) bekezdés c) és d) pontjában említett személyek kivételével nem kötelezett a kötelezettségek teljesítésére az a személy, aki az (1) bekezdésben említett tevékenységeket nem üzletszerűen végzi.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9 A Corporate Companies egy Prágában (Cseh Köztársaság) letelepedett jogi személy, amelynek üzleti tevékenysége „ready-made” társaságok, vagyis a cégjegyzékbe már bejegyzett társaságok eladásából áll. A Corporate Companies ezen eladásokat az e társaságokban fennálló tőkerészesedésének ügyfelei részére történő átruházásán keresztül valósítja meg.

10 A 2015. augusztus 18-i értesítés alapján a pénzügyminisztérium ellenőrzést indított arra vonatkozóan, hogy a Corporate Companies eleget tett-e a többek között a pénzmosás elleni törvényben előírt kötelezettségeknek.

11 Mivel úgy vélte, hogy nem minősül az e törvényben említett „kötelezettségek teljesítésére kötelezett személynek”, a Corporate Companies keresetet indított a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt annak megállapítását kérve, hogy a pénzügyminisztérium által indított ellenőrzés jogellenes volt.

12 2016. május 25-i ítéletében a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság) kimondta, hogy a Corporate Companies a pénzmosás elleni törvény 2. cikke (1) bekezdése h) pontja 1. alpontjának a hatálya alá tartozik. E tekintetben az említett bíróság hangsúlyozta, hogy e rendelkezés olyan személyekre alkalmazandó, akik szakmai tevékenységük körében ügyfeleik részére jogi személyeket alapítanak függetlenül attól, hogy ez az ügyfél kérésére történik-e, vagy hogy a jogi személyeket a potenciális ügyfelek számára készített ajánlati portfólióba való bevonásuk céljából alapítják-e. A Městský soud v Praze (prágai városi bíróság) következésképpen elutasította a Corporate Companies keresetét.

13 Ez utóbbi felülvizsgálati kérelmet nyújtott be e határozattal szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz azt állítva, hogy a társaságok alapítására irányuló tevékenységet saját célra és saját költségére végzi. Azt állítja, hogy mivel a társaságok alapítása során nem kezel mások tulajdonát képező eszközöket, nem minősülhet a pénzmosás elleni törvény 2. cikke (1) bekezdése h) pontjának 1. alpontja értelmében vett, „kötelezettségek teljesítésére kötelezett személynek”. Ezenkívül nemcsak hogy a Corporate Companies üzleti tevékenysége nem magából az ügyfelek részére történő társaság-alapításból áll, hanem – még ha tekinthető úgy is, hogy hasonló tevékenységet végez – a Corporate Companies még az említett törvény

értelmében vett „kötelezettségek teljesítésére kötelezett személynek” sem tekinthető, mivel e kereskedelmi társaságokat nem az ügyfelei nevében vagy javára alapítja, és így nem kifogásolható vele szemben, hogy az ügyfelei karjának meghosszabbításaként járt el.

14 E körülmények között a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Azok a személyek, akik üzleti tevékenységként a cégjegyzékbe már bejegyzett és értékesítési céllal alapított társaságok (»ready-made« társaságok) értékesítését végzik, amelyek értékesítése az értékesített leányvállalatban fennálló tulajdonrész átruházásával valósul meg, a 2005/60 irányelv 3. cikke (7) bekezdésének a) alpontjával együttesen értelmezett 2. cikke (1) bekezdése 3. pontja c) alpontjának hatálya alá tartoznak-e?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

15 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezések hatálya alá tartozik az a személy, mint akiről az alapügyben szó van, akinek a kereskedelmi tevékenysége olyan társaságok eladásából áll, amelyeket a potenciális ügyfelei számára – az eladás tárgyát képező társaságban fennálló tőkerészesedésének átruházása révén – történő eladásuk céljából ezen ügyfelek bármiféle előzetes kérése nélkül ő maga alapított.

16 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Corporate Companies jogi személyeket alapít, azokat a potenciális ügyfeleknek történő átruházásuk céljából bevonja a portfóliójába és felvásárlás esetén az eladott társaságban fennálló tőkerészesedését átruházza a vevőre. Az így alapított társaságok semmiféle tevékenységet nem végeznek. Következésképpen olyan „üres cégekről” van szó, amelyek kizárólag a Corporate Companies által létrehozott portfóliók keretében szerepelnek eladásra várva.

17 A 2005/60 irányelv 2. cikke (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontja alapján ezen irányelv az ugyanezen 3. pont a) vagy b) pontja alá nem tartozó vagyonkezelői vagy társasági szolgáltatókra alkalmazandó. Ezen irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontja pontosítja, hogy „vagyonkezelői és társasági szolgáltató” bármely olyan természetes vagy jogi személy, aki harmadik személyek részére társaságok vagy más jogi személyek alapításából álló szolgáltatásokat üzletszerűen nyújtja.

18 Így a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontjából kitűnik, hogy az ezen irányelvben előírt kötelezettségeket valamennyi olyan természetes vagy jogi személy köteles teljesíteni, amelyeknek a tevékenysége meghatározott szolgáltatás, vagyis társaságok vagy más jogi személyek alapítására irányuló szolgáltatás valamely ügyfélnek történő nyújtásából áll.

19 Márpedig, amint a spanyol kormány az írásbeli észrevételeiben megjegyezte, ilyen szolgáltatásnyújtásra akkor is sor kerül, ha egy harmadik személy valamely természetes vagy jogi személyt bíz meg egy társaságnak a nevében és a javára történő alapításával, és akkor is, ha egy harmadik személy olyan társaságot vásárol, amelyet valamely természetes vagy jogi személy kizárólag annak eladása céljából előzetesen alapított.

20 A Corporate Companies állításával ellentétben e rendelkezés alkalmazása céljából irreleváns az a körülmény, hogy az ilyen társaságot az említett személy valamely ügyfél kérésére alapította, vagy hogy azt annak egy potenciális ügyfél számára történő későbbi eladása céljából alapította.

21 Ugyanis mindenekelőtt a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontja nem tesz különbséget e két eset között.

22 Ezt követően ezen irányelvben semmi sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az uniós jogalkotó szándéka az volt, hogy kizárja az említett 3. cikk 7. pontja a) alpontjának hatálya alól azokat a személyeket, akik olyan kereskedelmi tevékenységet folytatnak, mint a Corporate Companies tevékenysége.

23 Végül az ilyen kizárás nem felelne meg az említett irányelv célkitűzésének.

24 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy – amint mind ezen irányelv címéből, mind annak preambulumbekezdéseiből kitűnik – annak célja a pénzügyi rendszernek a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzése (lásd ebben az értelemben: 2013. április 25-i Jyske Bank Gibraltar ítélet, C-212/11, EU:C:2013:270, 46. pont).

25 Ugyanis, amint az említett irányelv (1) és (2) preambulumbekezdéséből kitűnik, e bűncselekmények rendkívül káros hatással lehetnek a pénzügyi ágazat és végső soron az egységes piac megbízhatóságára, épségére, stabilitására és tekintélyére.

26 A 2005/60 irányelv rendelkezései így alapvetően megelőző jellegűek annyiban, amennyiben egy kockázatalapú megközelítést alapul véve a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni hatékony küzdelem céljából, valamint a pénzügyi rendszer szilárdságának és épségének a megőrzése céljából megelőző és visszatartó erejű intézkedések összességének megállapítására irányul. Ezen intézkedéseket e tevékenységek azáltal történő elkerülésére, vagy legalábbis – amennyire lehetséges – azok megakadályozására szánják, hogy e célból valamennyi olyan szakaszban, amelyeket az említett tevékenységek magukban foglalhatnak, akadályokat állítanak fel a pénzmosást végzők és a terrorizmus finanszírozói számára.

27 Ebben az összefüggésben a 2005/60 irányelv bizonyos személyekre, azok valamely ügylet lebonyolításában vagy pénzügyi jellegű tevékenységben való részvételük miatt bizonyos számú kötelezettséget ró, vagyis többek között az ügyfél és a tényleges kedvezményezett azonosításának és személyazonossága ellenőrzésének, az üzleti kapcsolat tárgyára és tervezett jellegére vonatkozó információ beszerzésének kötelezettségét, valamint annak kötelezettségét, hogy a pénzmosásnak vagy a terrorizmus finanszírozásának valamennyi valószínűsítő körülményét bejelentsék a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak.

28 Márpedig, mivel egyrészt valamely társaság megfelelő struktúrát alkot mind a pénzmosás, mind a terrorizmus finanszírozása megvalósításához annyiban, amennyiben lehetővé teszi azon jogellenesen kapott források elrejtését, amelyeket e társaság révén legalizálnak, valamint a terrorizmusnak a közvetítőjén keresztül történő finanszírozását, másrészt pedig mivel – amint a 2005/60 irányelv (9) preambulumbekezdése kimondja – az ügyfél-azonosítás döntő eleme e tevékenységek megelőzésének, észszerűnek tűnik, hogy az uniós jogalkotó az ilyen struktúra valamely személy általi vagy valamely vállalkozás által harmadik személy nevében történő létrehozását az ezen irányelvben előírt ellenőrzésnek veti alá, felállítva így egy első akadályt olyan személy eltántorítása céljából, aki valamely társaságot ilyen típusú tevékenységek megkönnyítése céljából szándékozik felhasználni.

29 Az ilyen ellenőrzés annál is fontosabbnak tűnik, mivel a társaságalapítás önmagában olyan műveletnek minősül, amely jellegénél fogva a pénzmosásnak és a terrorcselekmények finanszírozásának fokozott kockázatát jelenti az e műveletben szokás szerint foglalt olyan pénzügyi ügyletek miatt, mint a társaság alapítója részéről történő tőke- és adott esetben eszközátruházás. Ugyanis az ilyen ügyletek megkönnyíthetik az illegális jövedelmeknek a pénzügyi rendszerbe az e társaságalapító általi bekerülését, és így fontos, hogy az ügyfélnek és e művelet bármely tényleges kedvezményezettjének

személyazonosságát ellenőrizzék, és hogy ezért azon személyekre, akik tevékenységük keretében harmadik személyek javára társaságot alapítanak, vonatkozzanak a 2005/60 irányelvben előírt kötelezettségek.

30 Fontos hangsúlyozni, hogy az ilyen kockázatok nem csak akkor jelentkeznek, amikor valamely személy tevékenysége keretében harmadik személy javára és nevében társaságot alapít, hanem akkor is, amikor – mint a jelen ügyben – a valamely személy által tevékenysége keretében kizárólag a potenciális ügyfelek számára való eladása céljából előzetesen alapított társaságot – az e személy abban fennálló tőkerészesedéseinek ügyfélre történő átruházása révén – ténylegesen eladják ez utóbbinak.

31 Márpedig a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontja a) alpontjának a Corporate Companies által hivatkozott értelemben történő értelmezése, vagyis hogy az a személy, akinek a kereskedelmi tevékenysége az ilyen típusú, előzetesen alapított társaságok eladásából áll, nem tartozik e rendelkezés hatálya alá, a pénzmosást végzők és a terrorcselekmények finanszírozói számára ideális eszközt nyújtana azon első akadály megkerülésére, amelyet az uniós jogalkotó állított fel az e társaságok ilyen tevékenységek céljára való felhasználásának megelőzése céljából.

32 A pénzmosás és a terrorcselekmények finanszírozása területén az olyan személyt, mint a Corporate Companies terhelő kötelezettségeknek, különösen az ügyfél vagy a tényleges kedvezményezett személyazonossága ellenőrzése kötelezettségének hiánya egyrészt anonimitást biztosítana az eladott társaságok tényleges vevői vagy az azok javára eljáró személyek számára, másrészt pedig lehetővé tenné az e társaságok közötti vagyonátruházások eredetének és céljának az elrejtését.

33 Más szóval a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontja a) alpontjának ilyen értelmezése végül arra bátorítana, amit a 2005/60 irányelv pontosan el kíván kerülni.

34 A fenti megállapításokra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/60 irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések hatálya alá tartozik az a személy, mint akiről az alapügyben szó van, akinek a kereskedelmi tevékenysége olyan társaságok eladásából áll, amelyeket a potenciális ügyfelei számára – az eladás tárgyát képező társaságban fennálló tőkerészesedésének átruházása révén – történő eladásuk céljából ezen ügyfelek bármiféle előzetes kérése nélkül ő maga alapított.

A költségekről

35 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke 7. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke (1) bekezdése 3. pontjának c) alpontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések hatálya alá tartozik az a személy, mint akiről az alapügyben szó van, akinek a kereskedelmi tevékenysége olyan társaságok eladásából áll, amelyeket a potenciális ügyfelei számára – az eladás tárgyát képező társaságban fennálló tőkerészesedésének átruházása révén – történő eladásuk céljából ezen ügyfelek bármiféle előzetes kérése nélkül ő maga alapított.

Aláírások